

Asia: VN/23031/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsästyslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Metsästäjäliitto kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta metsästyslain muuttamiseksi. Esitys koskee suurpetojen kannanhoidollisen metsästyksen sääntelyä ja sen toteuttamisen edellytyksiä. Metsästäjäliitto pitää tärkeänä, että lainsäädäntö mahdollistaa tehokkaan ja oikeudenmukaisen sekä biologisesti ja ekologisesti kestäväen suurpetokantojen hallinnan koko maassa.

Esitämme seuraavat huomiot ja muutostarpeet lakiluonnokseen:

1. Kiintiömetsästyksen laajentaminen kaikkiin suurpetoihin

Lakiluonnoksessa kiintiömetsästys on rajattu koskemaan ainoastaan sutta. Tämä rajausta ei ole Metsästäjäliiton näkemyksen mukaan biologisesti eikä hallinnollisesti perusteltu. Metsästäjäliitto esittää, että kiintiömetsästys ulotetaan myös muihin suurpetoihin, eli karhuun, ilvekseen ja ahmaan. Ahman osalta kiintiömetsästys tulisi sallia siinä vaiheessa, kun kanta sen kestää.

Kiintiömetsästyksen laajentaminen kaikkiin suurpetoihin mahdollistaa tasapainoisen kannanhoidon, jossa eri lajien populaatioita voidaan säädellä alueellisesti ja ajallisesti tarkoituksenmukaisella tavalla. Tämä menettely vähentää konflikteja ihmisten ja petojen välillä, parantaa metsästyksen hyväksyttävyyttä ja tukee luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä.

2. Kiintiömetsästyksen oikeudellinen ja hallinnollinen selkeys

Lakiluonnoksessa esitetty kiintiömetsästys asetuksella säädettyinä estää suorat valitukset yksittäisistä poikkeusluvista. Tämä on merkittävä parannus nykytilanteeseen, jossa metsästys perustuu metsästäjien hakemiin poikkeuslupiin, jotka ovat tarpeettomasti alttiita tarkoitushakuisille valituksille ja oikeusprosesseille. Kiintiömetsästys vähentää hallinnollista taakkaa, nopeuttaa toimeenpanoa ja lisää ennakoitavuutta.

Metsästäjien näkökulmasta kiintiömetsästys on selkeä ja toimiva järjestelmä, joka mahdollistaa metsästyksen toteuttamisen ilman erillistä lupaprosessia. Tämä parantaa metsästyksen suunnittelua ja toteutusta sekä tukee viranomaisten resurssien tehokasta käyttöä.

3. Suden suojelun viitearvon uudelleenarviointi ja geneettisen elinvoimaisen populaation (GPEP) laskelman vanhentunut tietoaaineisto

Maa- ja metsätalousministeriön asettama suden suojelun viitearvo 273 yksilöä on liian korkea ja perustuu EU:n suotuisan suojelutason viitearvon laadintaohjeistuksen (<https://brage.nina.no/nina-xmlui/handle/11250/3175288>) vastaisiin perusoletuksiin ja vanhentuneisiin populaatiogeneettisiin tietoihin Suomen susikannasta.

Metsästäjäliitto esittää suotuisan suojelutason viitearvoksi 165 susiyksilöä. Esitys perustuu tieteellisesti perusteltuun laskentamenetelmään: Franklinin (1980) populaatiogeneettisten tutkimusten mukaisesti vähimmäismäärältään riittäväksi määritelty $25 \text{ lisääntyvää paria} \times 2 \times 3 = 150$ yksilöä, johon lisätään 10 % varmuusmarginaali tuottaa tulokseksi 165 yksilöä. EU:n suotuisan suojelutason viitearvon laadintaohjeistus toteaa, että Franklinin mallia voidaan käyttää määrityksen perustana. Ohjeistuksen mukaan voidaan todeta, että Suomessa voidaan katsoa olevan yksi susipopulaatio, joka on yhteydessä Venäjän suureen populaatioon. Lisäksi myös Skandinaviasta on susia tullut Suomeen. Metsästäjäliitto edellyttääkin, että metsästyslakiin yksiselitteisesti kirjataan viitearvon laskentamalli sekä se, että Suomessa on vain yksi susipopulaatio, jolla on merkittävä yhteys Venäjään.

Ruotsissa vastaava viitearvo sudella on 170, ja Metsästäjäliiton esitys 165 on siten linjassa kansainvälisen käytännön kanssa. Ruotsin suden viitearvon määrittämisestä ja sen tieteellisestä pätevyydestä on saatavilla riippumaton raportti, tekijänä IUCN:n (International Union for Conservation of Nature) eli kansainvälisen luonnonsuojeluliiton asiantuntija Philip S. Miller: <https://naturvardsverket.divaportal.org/smash/record.jsfpid=diva2%3A1848046&dswid=-244>

On lisäksi huomioitava, että ministeriön esittämä arvo pohjaa Luken viitearvotyöryhmän työhön, joka valmistui vuonna 2022 ja perustuu kahden susipopulaation malliin sekä tietoihin vain vuoteen 2021 asti. Tieteellinen tieto esityksen taustalla on siis nyt vuonna 2025 vähintään neljä vuotta vanhaa. On myös tarpeen huomioida, että susikanta on vuosina 2017–2021 kaksinkertaistunut ja kasvanut edelleen 75 % vuosina 2021–2025. Länsi-Suomen lauma- ja parireviirien määrä on kasvanut

merkittävästi, ja itärajan yli on tullut erityisesti poronhoitoalueelle viime vuosina poikkeuksellisen paljon geneettisesti monimuotoisia susia todennäköisesti luoteis-Venäjältä. Myös muualle Suomeen geenivirtaa Venäjältä on tullut, mikä osaltaan parantaa susikannan geneettistä monimuotoisuutta.

Ministeriön väite Länsi-Suomen susien geneettisen muuntelun vähäisyydestä ei ole siten enää ajantasainen, sillä kannan runsastuminen ja tulomuutto ovat varsin todennäköisesti parantaneet geneettistä monimuotoisuutta myös läntisessä Suomessa.

Viitearvoa tulee verrata susien tulevan syksyn kantaan samalla tavoin kuin Ruotsissa toimitaan. Syyskannan arvio kuvaa susikannan keskimääräistä kokoa vuoden aikana, kun taas kevättalven kanta edustaa kannan pienintä vaihetta. Tämä lähtökohta – yhdistettynä kannanhoidollisen metsästyksen aloittamiseen elokuussa ja metsästyksen kohdentamiseen nuoriin, samana vuonna syntyneisiin susiin – antaa parhaan kuvan metsästyksen vaikutuksista susikannan kehitykseen.

Luonnonvarakeskuksen resurssit suden ja muiden suurpetojen kantojen arviointiin tulee turvata, ja samalla on edellytettävä täyttä läpinäkyvyyttä arvioiden tuotannossa. Talven 2024–2025 aikana toteutettu laaja DNA-keruu, joka ylitti alkuperäiset odotukset, osoitti susikannan kasvaneen 46 prosenttia. Tämän seurauksena Luonnonvarakeskus tarkisti myös aiempien vuosien kanta-arvioita. Samalla kun Euroopan unioni on lieventänyt susien suojelua, se edellyttää jäsenmailta tarkkaa susikannan koon osoittamista niin, että kanta pysyy maan asettaman suotuisan suojelutason viitearvon yläpuolella. Tämä toimintaperiaate on tärkeää ulottaa kaikkiin suurpetolajeihin.

4. Suden metsästyskauden aloitusajankohta

Suden metsästyskausi tulisi aloittaa elokuun alusta. Tämä mahdollistaisi metsästyksen kohdistamisen saman vuoden keväällä syntyneisiin pentuihin, mikä on biologisesti ja kannanhoidollisesti perusteltua. Tällöin metsästyspaine voitaisiin kohdistaa useisiin laumoihin, mikä lisäisi susien ihmisarkuutta, totuttaisi susia välttämään ihmisasutusta ja vähentäisi konflikteja.

Suden metsästysaika tulee siten määrittää ajalle 1.8.–28.2., jolloin metsästys 1.1.2026 alkaen olisi tämän ajan sisällä.

Metsästäjaliitto haluaa kiinnittää lisäksi huomiota, että jos metsästys kohdistuu vain laumojen poistoon, esimerkiksi esitetty 65 yksilön kiintiö riittäisi ainoastaan noin 10 lauman poistoon. Tämä määrä ei riitä vaikuttamaan muiden laumojen susiyksilöiden käyttäytymiseen, koska niihin ei pystytä lainkaan ulottamaan pyyntipainetta. Tällöin sudet eivät opi välttämään ihmisiä ja koiria eivätkä koe niitä uhkana. Laajempi ja kattavampi metsästyspaine on ehdottomasti tarpeen, jotta susien

käyttäytymiseen saadaan aikaan toivottu ja tavoiteltava muutos. Tähän metsästyksen aloittaminen elokuussa antaa hyvät mahdollisuudet.

5. Lakitekstin täsmennykset ja korjaukset

Metsästäjäliiton näkemyksen mukaan suurpetojen kiintiömetsästys tulee ulottaa koko maahan - ei vain poronhoitoalueelle. Karhu on koko Suomessa luontodirektiivin liitteessä IV (tiukasti suojellut lajit). Näin ollen myös poronhoitoalueen ulkopuolella karhun kannanhoidollinen metsästys, jossa on kyse tiukasta suojelusta poikkeamisesta, tulee järjestää kiintiömetsästyksenä. Myös kiintiömetsästyksenä toteutettavassa poikkeamisessa voidaan osoittaa luontodirektiivistä johtuvien poikkeusedellytysten täyttyminen.

Kiintiömetsästys on perusteltu poikkeamisen toteutusmalli myös ilvekselle ja ahmalle. Euroopan unioni tai EU-oikeus eivät säätele sitä, millä tavoin luontodirektiivillä suojeltujen lajien kannanhoidollista metsästystä tulisi hallinnoida, poikkeusluvoin vaiko viranomaisen perustelemin kiintiöin. Tarkemmat hallinnolliset menettelyt ovat jäsenmaiden oman harkinnan varassa. Lakiin tulee siten kirjata, että kiintiömetsästys koskee kaikkia suurpetoja: sutta, karhua, ilvestä ja ahmaa.

Metsästäjäliitto painottaa, että vahinko- ja turvallisuusperusteinen poikkeuslupamenettely tulee kuitenkin edelleen säilyttää rinnakkaisena vaihtoehtona kiintiömetsästykselle. Akuuteissa vahinko- tai turvallisuusperusteisissa suurpetotilanteissa tarvitaan mahdollisuus käyttää poikkeusluvalla sallittuja tekniikoita (esim. yötähtäimet, moottoriajoneuvot). Tämän varmistamiseksi metsästyslaissa on syytä nimenomaisesti säätää, miten muuta tyydyttävää ratkaisua on tulkittava. Vastaavalla tavalla muun tyydyttävän ratkaisun arviointia on rajattu lainsäädännössä jo metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n 4 momentissa, jonka mukaan muuna tyydyttävänä ratkaisuna ei pidetä karhua, sutta, ilvestä ja ahmaa koskevan poikkeusluvan kohdalla yksilön tai yksilöiden loukuttamista tai nukuttamista ja siirtämistä toisaalle.

Tässä yhteydessä on lisäksi tarpeen huomioida, että suurpetoja koskevat englannin- ja suomenkielisen luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e-alakohdan sanoitukset poikkeavat toisistaan. Selkeyden vuoksi metsästyslaissa on syytä täsmentää, että kyse on lukumäärän rajoittamisesta (ei ylipäättään rajoittamisesta) ja tiettyjen lajien yksilöistä (ei tietyistä yksilöistä). Lakitekstistä tulee siten poistaa maininta "yksilöiden pyydystämisestä" ja korvata se muotoilulla: "petoja poistetaan kannanhoidollisella metsästyksellä kiintiömetsästyksenä säädetyin lukumäärin rajoissa."

Esityksessä mainittua metsästyksen osallistuvien metsästäjien lukumäärää ei ole Metsästäjäliiton näkemyksen mukaan syytä rajoittaa, koska kiintiömetsästys koskettaa monia eri eläinlajeja, joiden metsästystavat, metsästysalueiden koko ja metsästyksen tarvittavien metsästäjien määrä vaihtelevat. Metsästyksen johtajan vastuu metsästyksestä on selkeä ja hänen tehtävänsä on

huolehtia siitä, että hän pystyy johtamaan metsästystä niin, että se on turvallista. Metsästyksenjohtaja voi tarvittaessa rajata metsästäjien määrää.

Lisäksi on syytä huomata, että maa- ja metsätalousministeriön asetuksen sisällön merkitys on kokonaisuuden ja käytännön kannalta erittäin tärkeä. Asetusluonnosta ei kuitenkaan ole toistaiseksi käytettävissä. Metsästäjäliitto edellyttää, että asetusluonnos tulee kuitenkin saada eduskunnan käyttöön lain käsittelyn rinnalle kokonaisuuden hahmottamiseksi.

6. Perustelutekstin korjaustarve

Metsästäjäliitto haluaa kiinnittää erityishuomiota, että lakiesityksen perusteluissa esitetty DNA-näytteisiin liittyvä syyllisyysoletama on varsin ongelmallinen. DNA-näytteiden puutteellisuus tai susien luontainen liikkuminen ja kauaskin ulottuva vaeltaminen voi johtaa tilanteisiin, joissa suden laillisesti ampunutta metsästäjää epäillään perusteettomasti. Esimerkiksi laillisessa metsästyksessä saaliiksi voi päätyä susi, jonka DNA ei ole ennestään tunnistettu tai joka on aiemmin tunnistettu toiselta alueelta. Tällainen epäily ei saa sisältyä lain perusteluihin, ellei kyse ole säädetystä rangaistavasta teosta. Perusteluteksti tulee muotoilla neutraalisti ja biologisesti realistisesti, ilman syyllisyysoletamaa.

Yhteenveto

Suomen Metsästäjäliitto korostaa, että lakimuutoksen tulee mahdollistaa kannanhoidollinen suurpetojen kiintiömetsästys selkeästi, oikeudellisesti perustellusti ja käytännössä toimivasti. Liiton esittämät muutokset parantavat lain vaikuttavuutta, hyväksyttävyyttä ja toimeenpantavuutta. Liitto on valmis osallistumaan jatkovalmisteluun ja tarjoamaan asiantuntemustaan suurpetopolitiikan kehittämiseksi.

Jos Metsästäjäliiton esittämä kiintiömetsästysmalli ei muiden suurpetojen osalta nyt tässä käsittelyssä toteudu, liitto edellyttää, että metsästyslaki on avattava uudelleen heti kevätistuntokauden aluksi ja eduskunnan tahdon mukaisesti on toteutettava muutokset myös muiden suurpetojen kiintiömetsästysmallin toteuttamiseksi.

Grenfors Ere
Suomen Metsästäjäliitto